

JENS TVEDT (1857 - 1935)

Jens Tvedt ble født i Kvinnherad i Sunnhordland, og det meste av det han skrev har sitt utspring i bondesamfunnet der. Ubetydelig yngre enn Garborg og født samme år som Per Sivle og Ivar Mortensson-Egnund, hadde Tvedt sterke jevnaldrende å stille opp mot. Men ifølge Idar Stegane var likevel Tvedt den mest leste nynorske romanforfatteren før Olav Duun.

Tvedt fikk lærerutdannelse på Stord seminar og arbeidet på forskjellige skoler i Hordaland før han i 1882 flyttet til Stavanger. Der ble alle bøkene hans skrevet samtidig som han arbeidet som lærer og bibliotekar.

Jens Tvedt blir sett på som vår fremste heimstad-dikter ved siden av Hans Aanrud, og i det tyske tidsskriftet "Nord und Süd" trekkes Ola Hansson fram som den første virkelige bondedikteren i europeisk litteratur. Bøkene hans blir ikke lest like mye nå som i samtiden, men flere av dem er kommet i nye opplag også etter annen verdenskrig.

Bibliofilt sett er Tvedt interessant. De tidligste bøkene er i dag svært sjeldne. Opp til 1891 finansierte han utgivelsene sine selv, og han hadde ikke spesielt god økonomi. Vi må derfor regne med at opplagene var små. Om bøkene utkom i forlagsinnbinding har vært diskutert. Norsk Bogfortegnelse har bare oppført *en* pris på de eldste bøkene (altså bare heftet), men vi har sett eksemplarer med alle tegn på forlagsbind. I tillegg fremgår det av bakomslagene på de tidligste heftede utgavene at flere av disse bøkene også kom i originalbind. I alle fall er det vanskelig å samle Tvedt komplett i dag, uansett innbinding. Og selv om etterspørselen hittil ikke har vært all verden, vil prisene uten tvil stige med den økende interessen vi nå ser. Bøkene som kom etter ca. 1890 koster nå kr. 500-2000, de tidligste er enda dyrere.

Jens Tvedt var utgiver og redaktør av "Heimdal. Et tidsskrift for den voksende ungdom" i årene 1883-85, et tidsskrift som er uhyre sjeldent i dag. Han var også bidragsyter i en mengde aviser, bøker og julehefter.

Den viktigste boken om Jens Tvedt er Arne Espeland: "Jens Tvedt – glimt frå vokstergrunnen og livet hans", som kom på Aschehoug i 1959.

Vi takker Arne-Ivar Kjerland og Torfinn Jåsund for verdifull bistand i forbindelse med oversikten over førsteutgavene.

JENS TVEDTS FØRSTEUTGAVER:

- 1885: Inn i fjordarne. Forteljingar. Stavanger. Bergen. I kommisjon hjå Mons Litleré.
Innbinding: Omslag, typografisk. **Helsjirtingbind i tre varianter:**
A. Forfatternavn og tittel i gull på fordekket. Blindtrykt ramme og hjørnerøskener på dekker. UTEN ryggttittel.
B. Forfatternavn og tittel i gull på fordekket. Ramme og hjørnerøskener i sort på fordekket. MED ryggttittel.
C. Forfatternavn (kraftigere buet) og tittel i gull på fordekket. Blindtrykte hjørnerøskener på dekker. MED ryggttittel.
Boken hadde før utgivelsen vært trykt i Vestlandsposten (Stavanger).
- 1886: Skuggar og Sol-glytt. Forteljingar. Stavanger. Forfattern sin kostnad. Bergen. I kommisjon hjå Mons Litleré.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1887: Kjærleik. Ei forteljing. Bergen. I kommisjon hjå Mons Litleré.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1888: Nybrot. Forteljing. Bergen. I kommisjon hjå Mons Litleré.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1889: Hamna-tjonet. Forteljing. Bergen. I kommisjon hjå Mons Litleré. "Bethania Vaisenhus".
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
Boken ble oversatt til bokmål og utgitt under tittelen "Hamnajenten. Fortælling af Jens Tvedt" i Chicago i 1894 (typografisk omslag) uten tillatelse fra forfatteren. I Espelands bok om Jens Tvedt er det på s. 107 opplyst at "Hamna-tjonet" ble oversatt til engelsk og utgitt i Chicago i 1894. Dette er – som det fremgår av det ovenstående – en misforståelse.
- 1891: Tengill Hovda. Forteljing. Bergen. Mons Litleré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1891: Vanheppa. Forteljing. Bergen. Mons Litleré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1892: Laurdagskveld til støls. Spelstykkje. Bergen. Mons Litleré. (På tittelbladet stavet "Litleré").
Innbinding: Omslag, typografisk.
Stykket ble første gang oppført på Bergens Theater 17. mai 1892.

- 1893: Etterrakster. Gamle og nye stubbar. Med bilæte, teiknad av Gudmund Stenersen. Bergen. Mons Litr  . Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1893: Godmenne. Forteljing. Bergen. Mons Litr  . Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1894: Velaug. Boki um elskhug. Bergen. Mons Litr  . Innbinding: Omslag, typografisk. **Helsjirtingbind.**
- 1894: Hamnajenten – bokm  lutgave utgitt i Chicago (bearbeidelse av Hamna-t  net fra 1889, jfr. ovenfor).
- [1895]: Brite-Per. Forteljing. Bergen. Mons Litr  . Innbinding: Omslag, typografisk. **Helsjirtingbind.**
Det er registrert et forlagslignende helsjirtingbind uten forlagsstempel av boken. Mons Litr   annonserer for boken i Gudbrandsd  len i november 1895. Boken tilbys her b  de heftet [kr. 2.75] og innbundet [kr. 3.75].
- [1896]: Straum-Gir. Fyrste fortelnaden um Knut Eik. Bergen. Mons Litr  . Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1897: Hamskifte. Andre fortelnaden um Knut Eik. Feilberg & Landmark (Chr. Dybwad). Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1900: Madli und' apalen. Ei saga. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1900: Ramnagr  . Forteljing. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
 Boken ble i 1917 utgitt p   bokm  l i K  benhavn av Nordiske Forfatteres Forlag under tittelen "Ramnagr  sl  gten".
- 1904: Djup jord. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i to varianter:
 A. Helsjirtingbind.
 B. Skinnryggbind. (Senere salgsbind?)
- 1906: Guds l  n. Andre saga um Madli und' apalen. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i to varianter:
 A. Helsjirtingbind.
 B. Skinnryggbind. (Senere salgsbind?)
- 1908: Haavard Britannius. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1909: "Kraaka". (Spelstykkje). Norli. Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1912: Jartrud Gilurdi. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1915: Blomst  ls-sumaren. Andre boki um Jartrud Gilurdi. Norli. Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1917: Asallb  r. Smaa-sogor. Norli. Innbinding: Omslag, **illustrert**. Helsjirtingbind.
- 1917: Ramnagr  sl  gten. Bokm  lsutgave av Ramnagr   fra 1900 utgitt i K  benhavn, jfr. ovenfor.

- 1923: Ættarvende. Nesja-tye og Heljesane. Norli.
Innbinding: Omslag, **illustrert**. Forlagsbind i to varianter: A.
Helsjirtingbind.
B. Skinnryggbind. Senere salgsbind.
- 1928: Laam og leid. Ættarvende. Anre boki. Norli.
Innbinding: Omslag, **illustrert**. Forlagsbind i to varianter: A.
Helsjirtingbind.
B. Skinnryggbind.
- 1932: I 1932 ga Dreyer i Stavanger ut 1. hefte av Bind I av samlede verker. Dette bindet skulle inneholde Inn i fjordarne og Skuggar og sol-glytt, men det kom aldri mer enn det ene heftet på 48 sider.

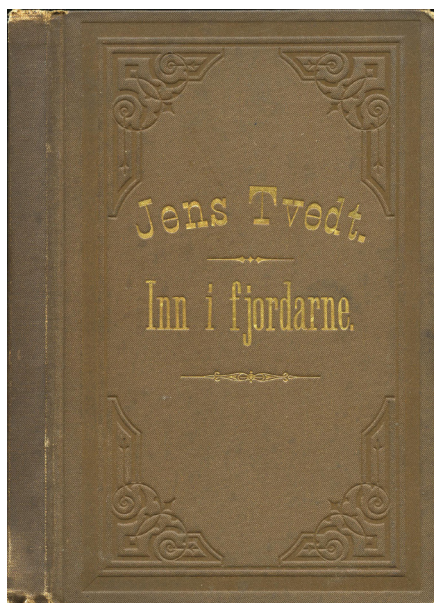
Utklippsføljetonger:

I Vestlandsposten, Lars Oftedals avis i Stavanger, skrev Jens Tvedt tre utklippsføljetonger. Vi tror ikke disse noen gang er kommet i bokform.

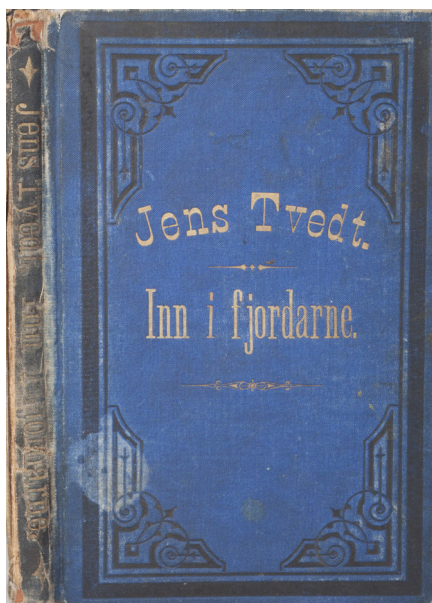
1886:	Li-Presten. Original Fortælling. I Vestlandsposten Tillæg nr. 1 - 27. 104 s.
1886:	Konstanse. En ung Kvindes Historie. I Vestlandsposten Tillæg nr. 40 -75. 140 s. (Et utkast til denne fortellingen er trykt i Heimdal II).
1887-88:	Sihasapa - Indianerne. Norske Utvandreres Hændelser i Amerika. Original Fortælling. (Anonym). I Vestlandsposten, Tillæg nr. 115/87 - 6/88. 167 s.

Utgiver/ redaktør:

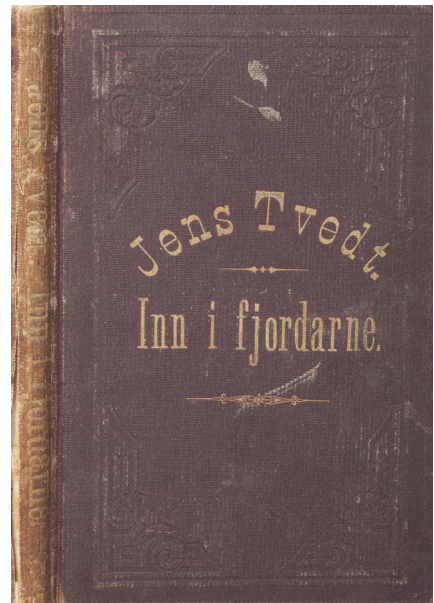
- 1883-1885: Heimdal. Et tidsskrift for den voksende ungdom.

Inn i Fjordarne [Forlagsbind - Variant A]
1885

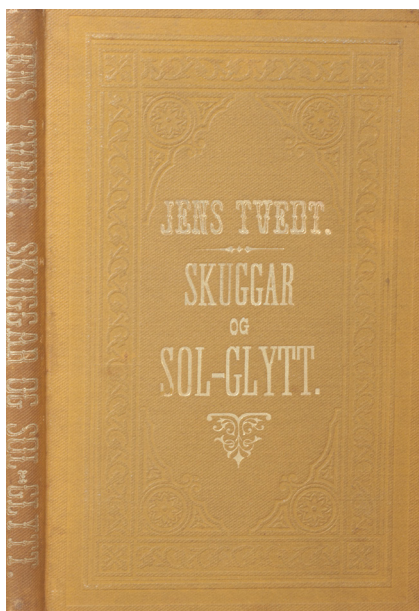

Inn i Fjordarne [Forlagsbind - Variant B]
1885

Inn i Fjordarne [Forlagsbind - Variant C]
1885

Mangler foto

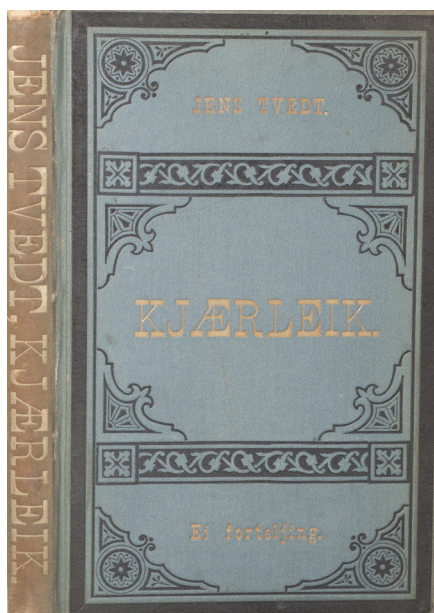

Skuggar og Sol-Glytt [Forlagsbind]
1886

Mangler foto

Inn i Fjordarne [Omslag]
1874

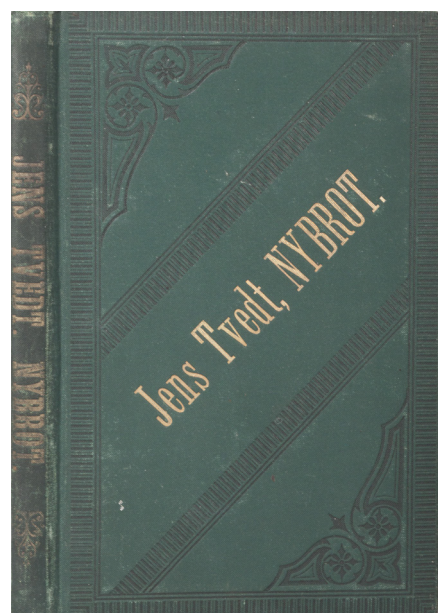
Skuggar og Sol-Glytt [Omslag]
1886

Kjærleik [Forlagsbind]
1887

Mangler foto

Kjærleik [Omslag]
1887

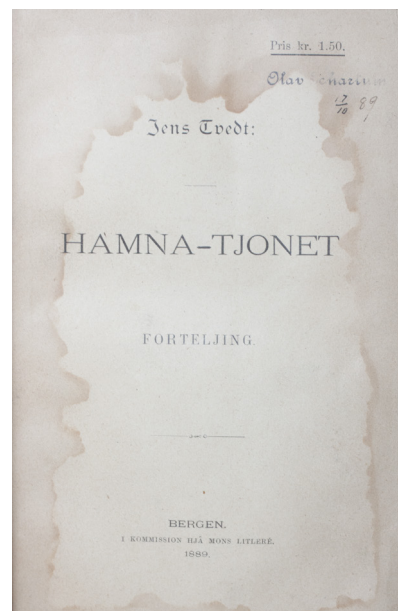
Nybrot [Forlagsbind]
1888

Mangler foto

Nybrot [Omslag]
1888

Mangler foto

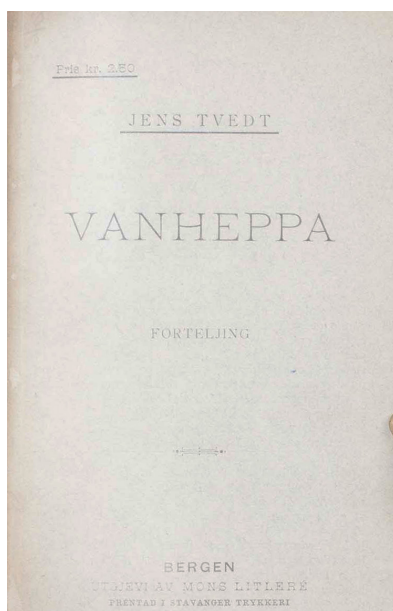
Hamnatjonet [Forlagsbind]
1889

Hamnatjonet [Omslag]
1889

Mangler foto

Tengill Hovda [Omslag]
1891

Vanheppa [Omslag]
1891

Mangler foto

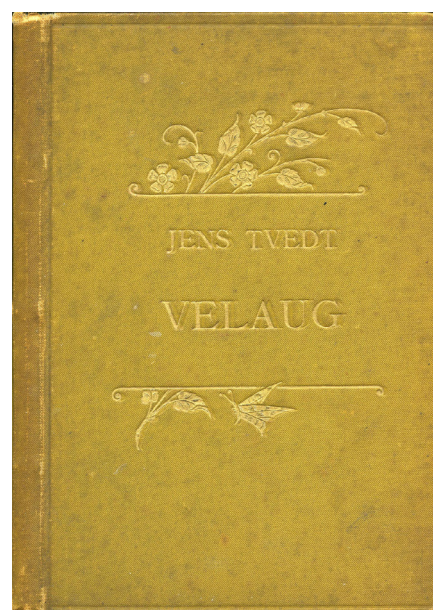
Laurdagskveld til stols [Omslag]
1892

Mangler foto

Etterrakster [Omslag]
1893

Mangler foto

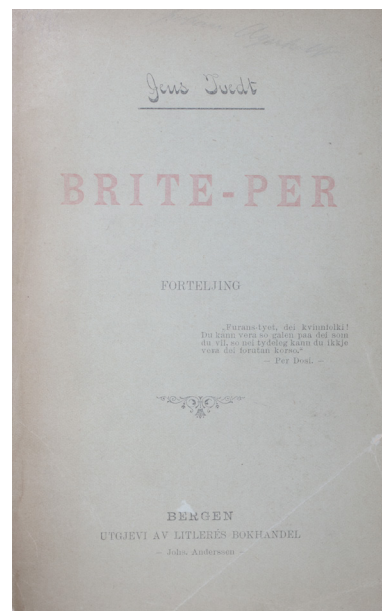
Godmenne [Omslag]
1893

Velaug [Forlagsbind]
1894

Mangler foto

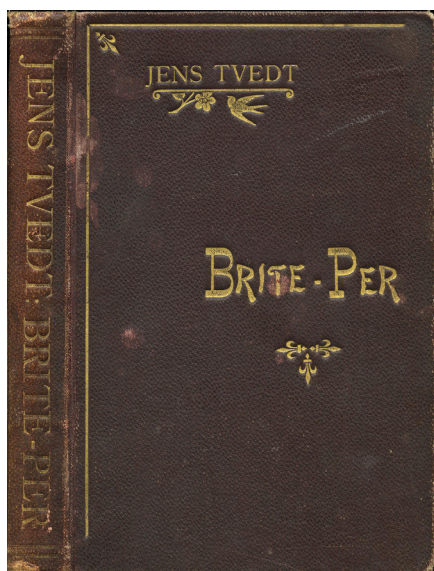
Mangler foto

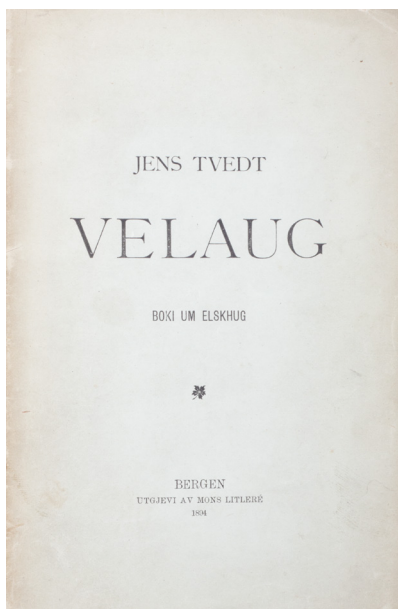
Hamnajenten
1894

Hamnajenten
1894

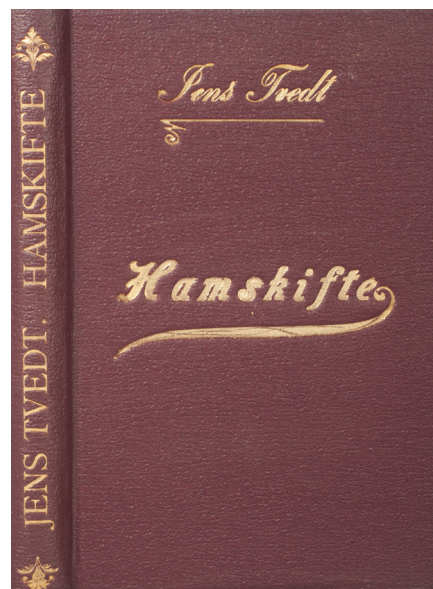
Brite-Per [Omslag]
1895

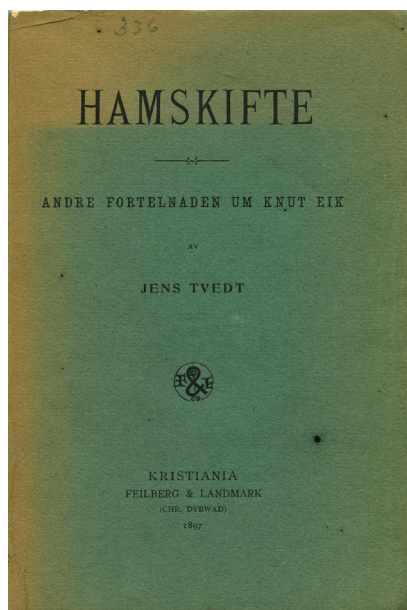
Brite-Per [Forlagsbind]
1895

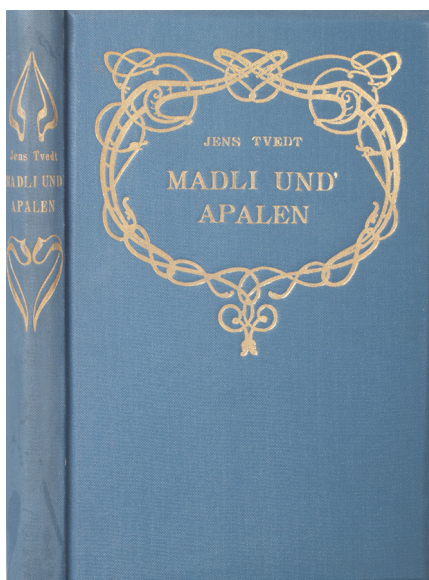
Velaug [Omslag]
1894

Hamskifte [Forlagsbind]
1897

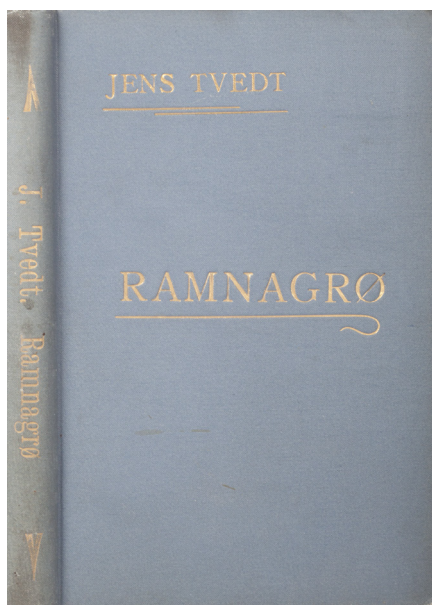
Hamskifte [Omslag]
1897

Madli und' Apalen [Forlagsbind]
1900

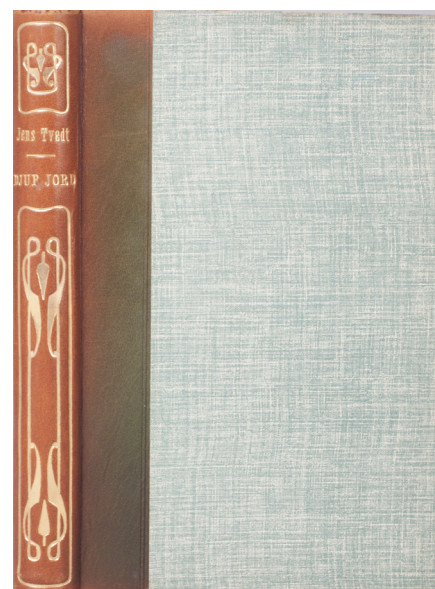
Madli und' Apalen [Omslag]
1900

Mangler foto

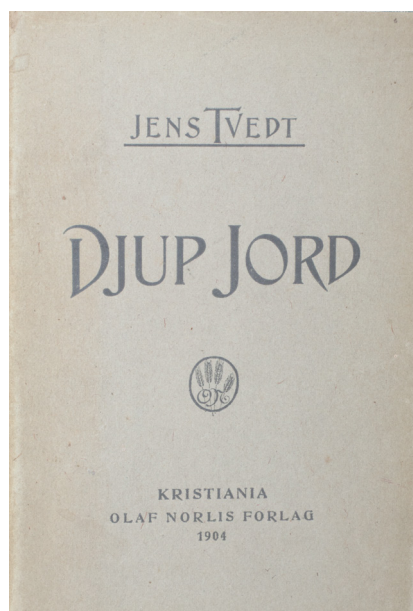

Ramnagrø [Forlagsbind]
1900

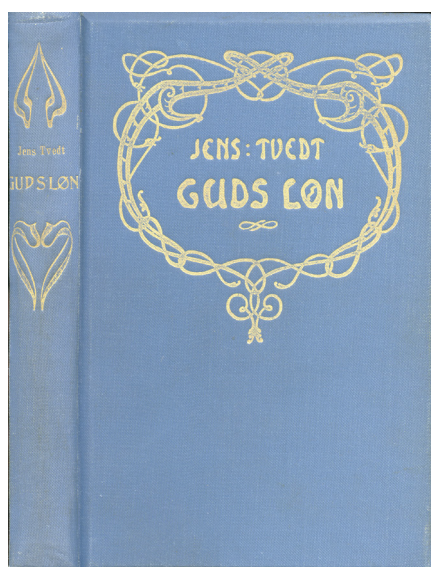
Mangler foto

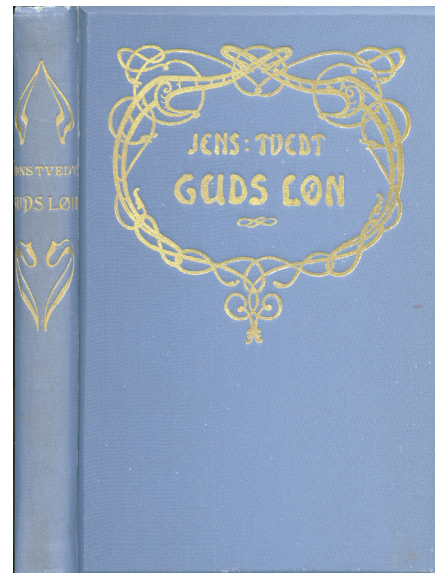
Djup Jord [Forlagsbind - variant B]
1904

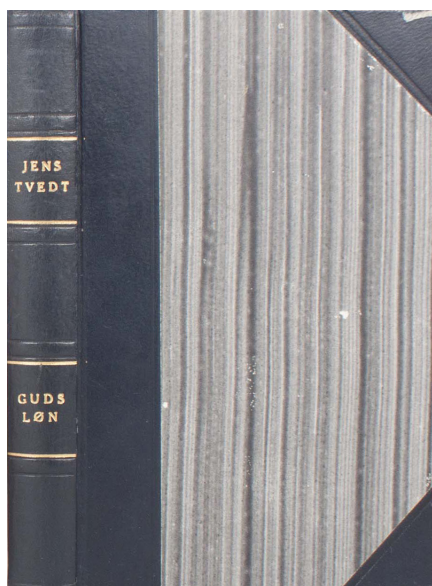
Djup Jord [Omslag]
1904

Guds løn [Forlagsbind - variant A]
1906

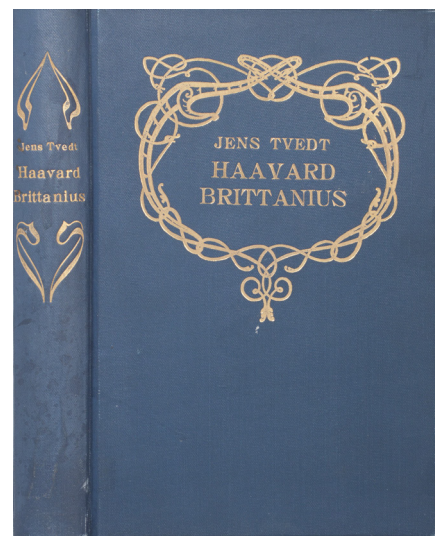

Guds løn [Forlagsbind - variant B]
1906

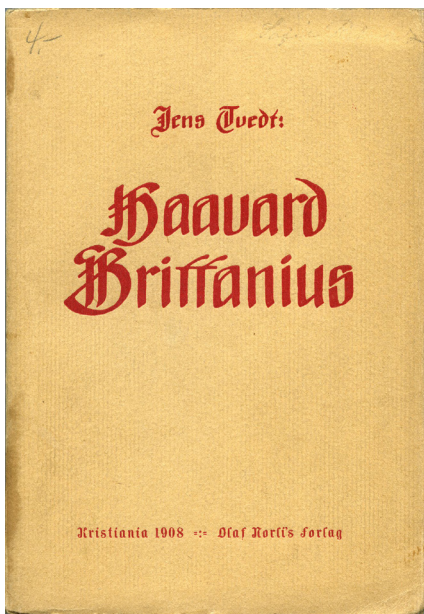

Guds løn [Forlagsbind - variant C]
1906

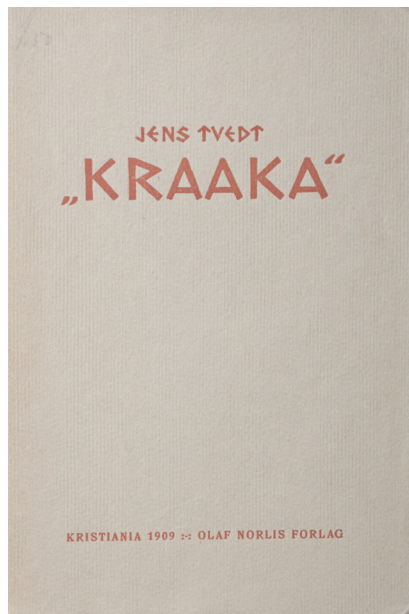
Mangler foto

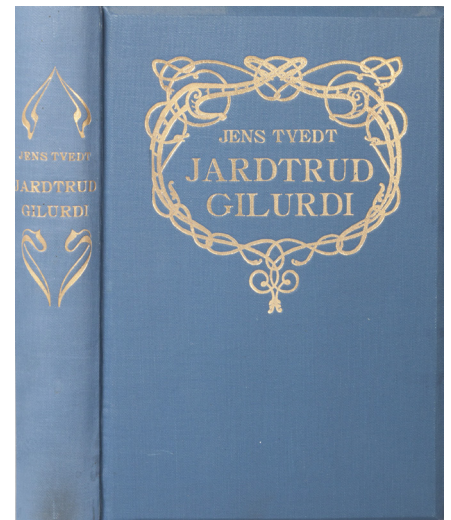
Haavard Brittanus [Forlagsbind]
1908

Haavard Brittanius [Omslag]
1908

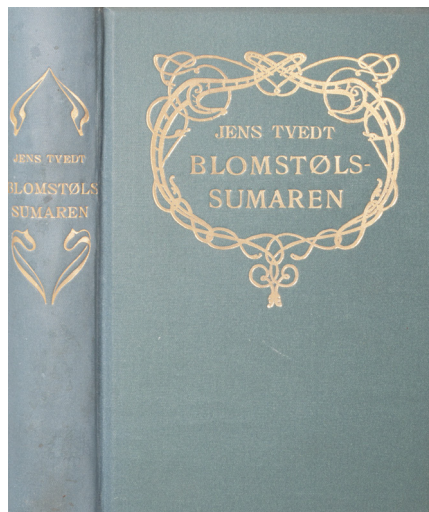

"Kraaka" [Omslag]
1909

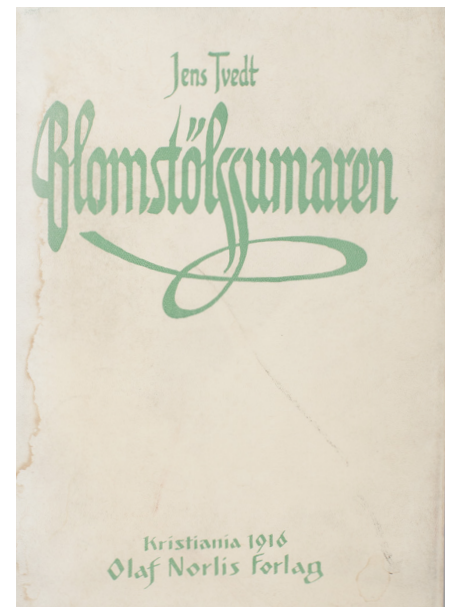

Jartrud Gilurdi [Forlagsbind]
1912

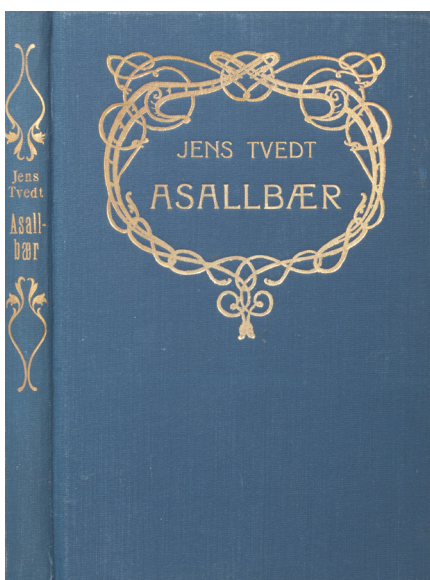
Mangler foto

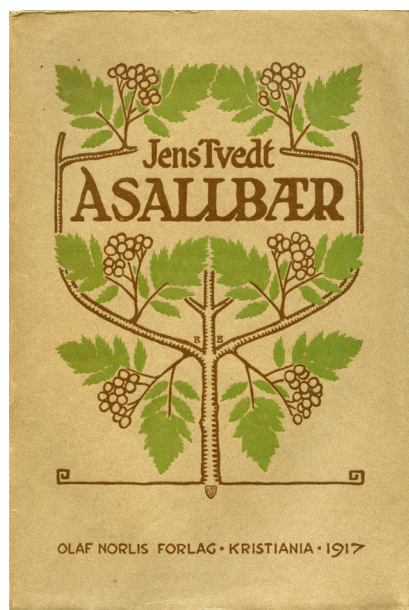
Blomstøls-sumaren [Forlagsbind]
1915

Blomstøls-sumaren [Omslag]
1915

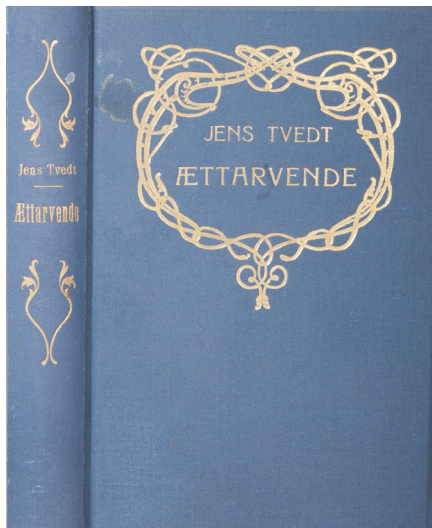
Asallbær [Forlagsbind]
1917

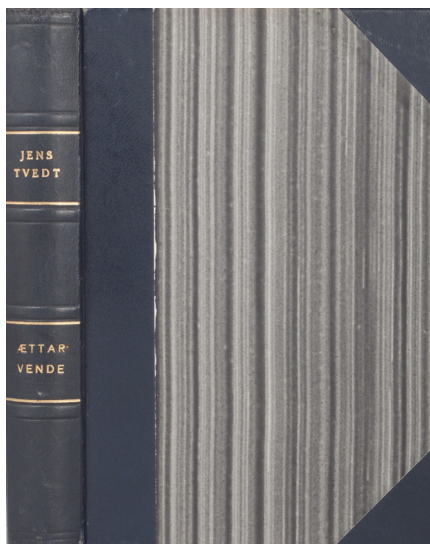
Asallbær [Omslag]
1917

Mangler foto

Ramnagrøslægten
1917

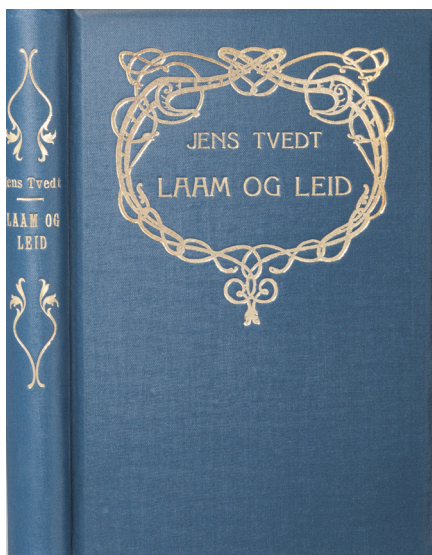
Ættarvende [Forlagsbind - variant A]
1923

Ættarvende [Forlagsbind - variant B]
1923

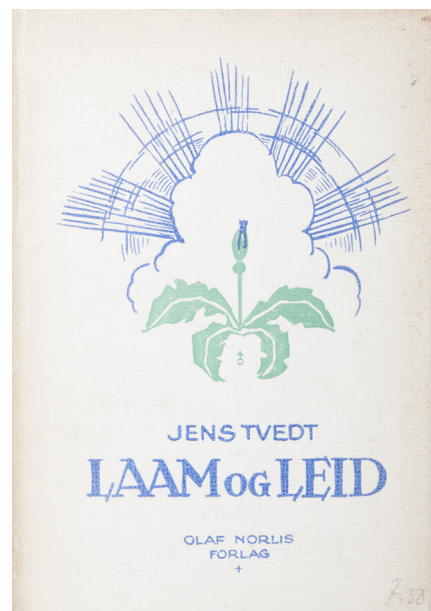
Ættarvende [Omslag]
1923

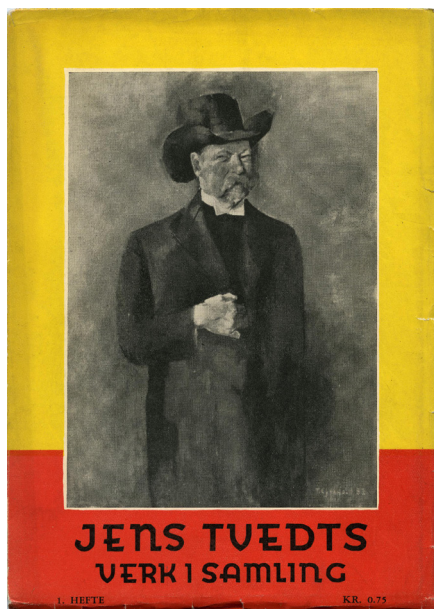
Laam og Leid [Forlagsbind - variant A]
1926

Laam og Leid [Forlagsbind - variant B]
1926

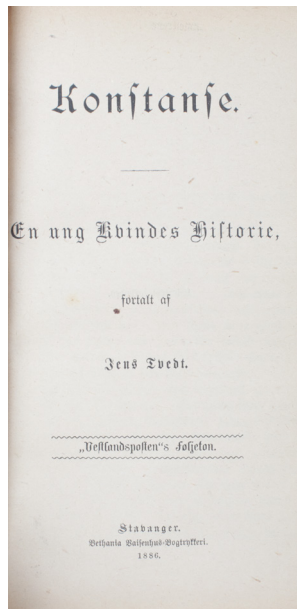

Laam og Leid [Omslag]
1926

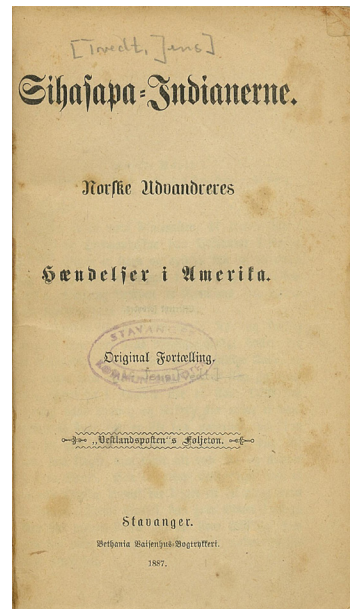
Samlede verker, hefte 1 [Omslag]
1932

Mangler foto

Ivar Aasen. [Variant A og B]
1902

Konstanse [Føljetong]
1886

Shiasapa-Indianerne [Føljetong]
1887-88